

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА
ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ-МЕДИКАМ: ДОСВІД
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Кривенко О.І., Стаццак А.Ю., Каплуновський П.А.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Сучасні проблеми глобалізації мають великий вплив і на вищу медичну освіту. Водночас кількість іноземних студентів є одним з критеріїв, який відображає міжнародне визнання навчального закладу у світі. На сьогодні в Харківському національному медичному університеті (ХНМУ) навчається понад 4500 іноземних студентів з близько 80 країн світу. У своїй навчальній роботі ХНМУ додержується стандарту вищої освіти напряму підготовки «Медицина» галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю «Стоматологія» та «Медицина» для другого (магістерського) рівня освіти. Цей офіційний документ визначає нормативний зміст навчання та встановлює вимоги до обсягу, рівня освітньої та професійної підготовки фахівця, в ньому є посилання на державні стандарти, закони, постанови та накази. Галузевий стандарт вищої освіти є обов'язковим для вищих навчальних закладів і, саме через це, всім іноземним студентам, які навчаються в ХНМУ, викладається предмет «Медичне право». Цю дисципліну більшою мірою слід віднести до юридичних, ніж до медичних наук. Але професійна медична діяльність просякнута численними правовими нормами, і саме тому для майбутніх лікарів правові знання мають особливе значення. Це підтверджують як вражаюча кількість цивільних справ та позовів до Європейського суду з прав людини, які пов'язані з порушенням прав пацієнтів, так і численні дослідження кримінальних справ, які, в першу чергу, пов'язані з дефектами надання медичної допомоги. На жаль, станом на сьогодні спостерігається тенденція щодо зростання кількості таких випадків, а залучені до них медичні працівники, не маючи достатньої юридичної підготовки, не в змозі відстояти свої законні права та інтереси. У цій площині дещо дискусійним є питання щодо вивчення іноземними студентами, в першу чергу, саме норм українського законодавства, але такі суперечки знімаються насамперед статтею 26 Конституції України, яка говорить про те, що іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами та свободами, а також мають такі самі обов'язки, як і громадяни України.

Під час викладання медичного права України чітко виконується програма навчальної дисципліни шляхом проведення лекцій і практичних занять. При цьому слід звернути увагу на те, що лекція – це насамперед монолог викладача, який супроводжується слайдами або візуальним відображенням на дошці; при цьому основним завданням слухачів є отримання і запам'ятовування нової інформації. А практичне заняття – це продуманий і підготовлений діалог на задану тему. Практичні заняття проводяться для повторення і закріплення вже знайомого матеріалу, на них викладачі обговорюють зі студентами найбільш актуальні питання релевантної теми з «Медичного права», акцентують увагу на тонкощах і нюансах нормативно-правових актів та роз'яснюють проблемні моменти. Студенти закріплюють отриману раніше, насамперед в ході лекцій, інформацію, отримують уявлення про те, як застосовувати отримані знання на практиці.

Однак, класична система викладання навчального матеріалу, яка характерна для медичного вишу, саме для юридичної дисципліни, на наш погляд, не завжди ефективна саме під час навчання іноземних студентів. Причин цьому є численна кількість, починаючи від найпростіших (мовний бар'єр, своєрідність міжнаціональних комунікацій, різний рівень базової освіти) до глобальних, серед яких провідну роль відіграє різноманітність правових систем. Так, якщо наша держава належить до східноєвропейської правової системи романо-германської сім'ї, то переважна кількість іноземних студентів сповідують принципи релігійно-правової сім'ї, до якої належать ісламське право (Саудівська Аравія, Іран, Лівія, Пакистан, Єгипет, Сирія, Мавританія та ін.), юдейське право (Ізраїль), індуське право (Індія, Бірма, Сінгапур, Малайзія). Усе це й створює додаткові труднощі при вивченні правової дисципліни «Медичне право».

З досвіду викладання дисципліни можна зробити висновок, що найбільш жваве обговорення і зацікавленість серед іноземних студентів відбуваються при обговоренні тем, які стосуються конституційного регулювання прав людини на охорону здоров'я. Це відбувається, зокрема, через різноманітність у класифікації конституцій в залежності від ступеня конкретизації норм про право людини на охорону здоров'я. Наприклад, є конституції, які зовсім не містять конкретного права щодо охорони здоров'я (Австрія, Великобританія, Боснія та Герцеговина, Кіпр, Князівство Монако, ФРН та ін.), є конституції, які частково регламентують право на охорону здоров'я

(Греція, Бельгія, Латвія, Литва, Королівство Нідерланди, Велике герцогство Люксембург та ін.), і є конституції, в яких чітко визначені права людини на охорону здоров'я (Україна, країни колишнього СНД, Македонія, Іспанія, Італія, Польща, Португалія, Болгарія та ін.). Також практичну зацікавленість іноземних студентів викликають питання, які стосуються міжнародних та регіональних стандартів у сфері охорони здоров'я. Навпаки, норми українського законодавства такого інтересу у іноземних студентів не викликають. Усе це має цілком об'єктивне пояснення з погляду на невизначеність у більшості студентів щодо майбутнього місця працевлаштування. Дуже великий відсоток іноземних студентів мріють про практичне використання своїх знань і умінь через працевлаштування у найбільш розвинених країнах світу, де існує відмінне від України нормативно-правове регулювання сфери охорони здоров'я.

Таким чином, досвід Харківського національного медичного університету у викладанні дисципліни «Медичне право» іноземним студентам свідчить, що така навчальна дисципліна має вкрай важливе значення для здобуття компетентностей майбутніх лікарів, викликає неабияку зацікавленість студентів, проте має свої особливості в розрізі наповнення лекційного матеріалу та розв'язання практичних задач у контексті міжнародного, регіонального медичного права, заохочення студентів до ознайомлення із правовим регулюванням медичної галузі їх батьківщини.

Література

1. Конституція України. Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція від 01.01.2020, підстава – 27-IX (<https://zakon.rada.gov.ua>)
2. Калашнікова Л.М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. – Харків, 2016. –260 с.
3. Мурашин О. Проблема ідентичності національних правових систем в умовах глобалізації: теоретико-методологічний аспект. Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. Харків, 2013. № 2 (73). С. 44–51.

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ ХІРУРГІВ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ № 2 ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

*Криворучко І.А., Гончарова Н.М., Тесленко С.М., Дроздова А.Г.
ХНМУ, м. Харків, Україна*

Вступ. Професійна підготовка інтернів зі спеціальності «Хірургія» спрямована на озброєння майбутнього спеціаліста певним набором професійних знань, умінь та навичок і формування на цій основі у нього професійної компетентності. Хірург є одним із найбільш задіяних спеціалістів у галузі медицини, високий попит на послуги якого визначається широким профілем його роботи. Тому для вирішення завдань професійної підготовки майбутніх хірургів використовується цілісна система різних видів навчальних занять, які можна розподілити на теоретичні та практичні. Теоретичні заняття спрямовані на озброєння інтернів системою професійно важливих знань, моральних орієнтирів та етичних норм професійної діяльності. Практичні заняття орієнтуються переважно на формування, розвиток, корекцію значущих для професії навичок, умінь, здібностей, дій та поведінки [1, 2].

Освітній процес на кафедрі хірургії № 2 Харківського національного медичного університету провадиться через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямований на передавання, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в інтернів, а також на формування гармонійно розвиненої особистості та повноцінного сучасного спеціаліста. Усе зазначене вище здійснюється шляхом реалізації технологічного підходу до навчання інтернів.

Об'єкт дослідження – процес підготовки інтернів на кафедрі хірургії № 2 Харківського національного медичного університету.

Мета дослідження – розробити методику навчання інтернів на кафедрі хірургії № 2 Харківського національного університету на засадах технологічного підходу, довести її доцільність.

Завдання дослідження: визначити особливості організації та здійснення процесу підготовки інтернів на кафедрі хірургії № 2 Харківського національного медичного університету, визначити ступінь розробленості технологічного підходу до вищої професійної медичної освіти за спеціальністю «Хірургія», обґрунтувати та розробити модель навчання інтернів за спеціальністю «Хірургія» на засадах технологічного підходу.